

ششمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

بررسی و تبیین الگوی رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران در اندیشه‌های استراتژیک حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای

داود فیض^۱

مهری شهریاری^۲

چکیده

مأموریت یا رسالت هر مجموعه منسجم اعم از فرد، سازمان یا هر نظام حکومتی تعیین‌کننده فلسفه وجودی و هدف غایی آن است. در واقع مأموریت باعث می‌شود تا همه منابع و امکانات در مسیر صحیح هدایت شوند و از این جهت ترسیم مأموریت و درک و فهم آن برای مجریان ضرورتی انکارناپذیر است. از این رو هدف تحقیق حاضر تبیین منشور رسالت جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه رهبری نظام حضرت امام خامنه‌ای است. روش تحقیق حاضر روش توصیفی-تبیینی است. بررسی جمع‌آوری داده‌ها از روش بررسی اسناد و مدارک بهره گرفته شده و در این راستا کلیه بیانات و پیام‌های معظم‌له مربوط به بازه زمانی خرداد ماه ۱۳۶۸ تا آذر ماه ۱۳۹۵ مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. همچنین با بهره‌گیری از روش تحلیل محتوا، الگوی رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری در سه بعد فلسفه وجودی، وجوه ممیزه و مسئولیت نظام در قبال ذی‌نفعان، طراحی و مولفه‌ها و اجزاء تشکیل‌دهنده هر بعد نیز تبیین شده است.

واژگان کلیدی: مدیریت استراتژیک، امام خامنه‌ای، نظام جمهوری اسلامی، مأموریت

^۱. دانشگاه سمنان، feiz1353@semnan.ac.ir (نویسنده مسئول)

^۲. دانشگاه سمنان، mehri_shahriyari70@yahoo.com

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

۱. مقدمه

داشتن توان آینده‌نگری، شناسایی محیط و برنامه‌ریزی اثربخش جهت موفقیت در آینده در گروی دارا بودن تفکر استراتژیک است. تعیین اهداف آینده مستلزم درک و تشخیص صحیح مأموریت‌ها و مقاصد و بیان آنهاست، همچنین در تعیین اهداف، ارزش‌ها و انتظارات نقش مهمی دارند بطوری که اگر ارزش‌های حاکم بر جامعه در اهداف سازمانی منعکس نگردد، تحقق اهداف با مشکل مواجه خواهد شد (عربشاهی، ۱۳۸۷). هدف نظام جمهوری اسلامی عبارتست از رسیدن به آرمان‌های اسلام، یعنی سعادت مادی و معنوی بشر و پیشرفت در امور زندگی مادی و معنوی (خامنه‌ای، ۱۳۹۲، الف). نظام جمهوری اسلامی جهت دستیابی به اهداف دارای رویکرد استراتژیک و رسالت است و این رسالت شامل سه بعد فلسفه وجودی، وجوه ممیزه و مسئولیت‌های نظام اسلامی است که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جایگاه رهبری انقلاب اسلامی و ولایت فقیه ابعاد و مولفه‌های مأموریت نظام را در بیانات خود مطرح نموده‌اند.

بیان دقیق و شفاف مأموریت هر مجموعه در قالب بیانیه مأموریت، نقش بسزایی در جهت‌دهی نیروهای مجموعه در سمت و سوی معین و آماده کردن تمهیدات لازم برای انواع برنامه‌ریزی‌ها به‌ویژه استراتژیک دارد. تدوین بیانیه مأموریت نه تنها در فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک باعث هماهنگی و همگونی حرکت‌های فردی می‌شود، بلکه ضمن جلوگیری از چرخش افراد حول محورهای خودساخته، در مراحل اجرایی نیز از گرایش به شیوه‌های خارج از مأموریت جلوگیری می‌کند و مدیران و مسئولین اجرایی را ملزم می‌سازد، که هر تصمیم اجرایی را با مأموریت محوله خود مقایسه کرده و در صورت داشتن مغایرت‌های اساسی، از پیگیری و یا دنباله‌روی بیهوده آن منصرف شوند و بدین ترتیب از هرگونه انحراف برنامه‌ای در بدو امر جلوگیری شده و در صورت بروز هر گونه انحراف نسبت به مأموریت، معیارهای قابل سنجش ارزیابی و یا محاسبه خسارت‌های احتمالی وجود داشته باشد (فیض، ۱۳۸۹: ۱۲۰).

برخی از تحقیقات مشابه موضوع پژوهش ارکان و ارزش‌های حاکم بر نظم جمهوری اسلامی را از دیدگاه مقام معظم رهبری مورد بررسی قرار داده‌اند. معینی‌پور و لکزایی ارکان امت واحده و تمدن اسلامی را از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری مورد بررسی قرار داده‌اند و دین، عقلانیت، علم و اخلاق را به عنوان ارکان چهارگانه تشکیل امت واحده و تمدن اسلامی مطرح نمودند (معینی‌پور و لکزایی، ۱۳۹۱: ۵۱). طبق اندیشه امام خامنه‌ای، مشروعیت نظام اسلامی دو رکن اساسی دارد رکن اول عبارتست از انتخاب آزادانه مردم و پایه دوم نیز وجود معیارهای الهی در انتخاب‌شوندگان می‌باشد. مردمی بودن حکومت نیز فقط به معنای انتخاب مردم نیست، بلکه به معنای مشارکت فعال مردم، هم در عقبه فکری و هم در صحنه‌های مختلف اجتماعی است (مهاجرنیا و کریمی خضرا، ۱۳۹۱: ۲۳). جعفری عوامل موثر بر حفظ و توسعه ارزش‌ها را براساس دیدگاه مقام معظم رهبری بررسی نموده و به این نتیجه رسید که دین، ایمان، استقلال سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، انسان‌های برخوردار از دین و تقوا در رأس کارها، ساده‌زیستی مسئولان و دوری از تجمل‌گرایی، استکبارستیزی، سلطه‌ستیزی، دفاع از مظلومان جهان، نفی سلطه‌پذیری، نفی نفوذ و دخالت قدرت‌های مسلط دنیا در کشور، ایستادگی در مقابل دشمن، عدالت، کرامت انسانی، سعی برای ایجاد برادری و برابری، معنویت، اخلاق و ... از جمله ارزش‌های انقلاب اسلامی هستند که مقام معظم رهبری در مناسبت‌های گوناگون بر آن تأکید داشته‌اند. در این راستا ایشان تقویت ایمان و باورهای دینی، تقویت پیوند با روحانیت، کسب و افزایش بصیرت، گرایش به ساده‌زیستی، اهتمام به فریضه امر به معروف و نهی از منکر، مقید بودن بانوان به پوشش مناسب، استقامت و پایداری، سپردن مسئولیت به نیروهای ارزشی و دشمن‌شناسی

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

را به‌عنوان عوامل موثر در حفظ و گسترش این ارزش‌ها یاد کردند (جعفری، ۱۳۹۵: ۹۴). فیض نیز الگوی رسالت جمهوری اسلامی ایران را از دیدگاه امام خمینی (ره) بررسی کرده‌اند و بیان نمودند که الگوی مأموریت نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه امام دارای چهار بعد فلسفه وجودی، وجوه ممیزه، مسئولیت‌های نظام و اصول و ارزش‌های حاکم بر تعیین مأموریت است (فیض، ۱۳۸۸: ۱۲۳). این پژوهش نیز با الهام از مدل فیض (۱۳۸۸) الگوی مأموریت نظام جمهوری اسلامی را از دیدگاه مقام معظم رهبری بررسی می‌کند. در ادامه مباحث نظری مرتبط با مأموریت و روش تحقیق مطرح گردیده و در نهایت الگوی رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران در اندیشه‌های استراتژیک حضرت امام خامنه‌ای تبیین می‌شود.

۲. مرور مبانی نظری

در سال‌های اخیر، توجه نسبت به برنامه‌ریزی جامع یا استراتژیک، به‌طور روزافزون افزایش یافته و تنها راه اثربخشی و کارآمدی مدیران، در بهره‌گیری از این شیوه برنامه‌ریزی جستجو شده است. برنامه‌ریزی استراتژیک قبل از آنکه یک تکنیک و فن باشد یک نحوه تلقی و باور است که مدیران را به تفکر درازمدت و آینده‌نگری و پیش‌بینی افق‌های دور ترغیب می‌کند (الوانی، ۱۳۸۷: ۵۳). تعاریف مختلفی از مدیریت استراتژیک بیان شده است. دیوید مدیریت استراتژیک را به عنوان هنر و علم تدوین، اجرا و ارزیابی تصمیمات وظیفه‌ای چندگانه که می‌تواند سازمان را قادر به دستیابی به اهدافش کند، تعریف کرده است (دیوید، ۲۰۱۱). ویلن و هانگر مدیریت استراتژیک را مجموعه‌ای از تصمیم‌ها و اقدام‌های مدیریتی تعریف کرده‌اند که عملکرد بلندمدت یک سازمان را تعیین می‌کند (ویلن و هانگر، ۱۳۸۹: ۵). مدیریت استراتژیک شامل تعیین مأموریت، تشخیص فرصت‌ها و تهدیدات عوامل محیطی، تشخیص نقاط ضعف و قوت، تدوین استراتژی‌ها، اجرای استراتژی‌ها و نظارت بر اجرای استراتژی‌ها است (فیض، ۱۳۸۸: ۱۰۶). در تحلیل استراتژیک، استراتژیست‌ها بدنبال درک موقعیت استراتژیک هستند (هاسی، ۱۹۹۸: ۱۲). برنامه‌ریزی استراتژیک، انعکاسی از ارزش‌های حاکم بر جامعه است. جهان‌بینی‌ها، اعتقادات و سنت‌های جامعه در برنامه‌ریزی جامع منعکس می‌شود (الوانی، ۱۳۸۷: ۵۳) و نوع مأموریتی که استراتژیست‌ها تعریف می‌کنند، بازتابی از نوع ارزش‌هایی است که به آن پایبند بوده و سعی می‌کنند آن ارزش‌ها را در افراد تحت مدیریت خود نهادینه کنند (فیض، ۱۳۸۸: ۱۰۷). بوزمن و استراسمن^۴ چهار جنبه برای مدیریت استراتژیک قائل هستند که عبارتند از: نگرش بلندمدت، یکپارچگی اهداف بلندمدت و کوتاه‌مدت در قالب سلسله مراتبی منسجم، دستیابی به این شناخت که مدیریت و طرح‌ریزی استراتژیک، خود بخود اجرا نمی‌شوند و مهمتر از همه یک چشم‌انداز خارجی که صرفاً بر تطابق با محیط تأکید نمی‌کند، بلکه پیش‌بینی و شکل دادن تغییر محیطی مورد تأکید است. در مدیریت استراتژیک دولتی، یک بخش دیگر تحت این عنوان که «در تفکر استراتژیک مدیران باید از روند بکارگیری اختیار سیاسی نیز آگاه باشند» به این جنبه‌ها اضافه می‌گردد (خلیلی شورینی و سلیمیان، ۱۳۹۳: ۳۷۷).

1. David

2. Wheelen & Hunger

3. Hussey

4. Bozeman & Straussman

ششمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

تعیین رسالت یا مأموریت اولین گام از تصمیمات استراتژیک است که با توجه به شرایط محیطی، توانمندی‌های درونی، انتظارات ذی‌نفعان، مسیر آینده مجموعه و فلسفه وجودی آن تعیین می‌گردد (فیض، ۱۳۸۸). در پژوهش حاضر رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

رسالت یا مأموریت^۱

مأموریت یک سازمان بیانگر قصد یا دلیل وجودی آن است (ویلن و هانگر، ۱۳۸۹: ۲۴). مأموریت اصلی‌ترین، دورترین و کلی‌ترین اهداف یک مجموعه است که مبین علت یا علل بوجود آمدن آن بوده و جایگاهش را در نظام اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تعیین و مسیر حرکت آن را ترسیم می‌کند (علی‌احمدی و همکاران، ۱۳۸۲). بیانیه مأموریت سندی است که یک سازمان را از دیگر شرکت‌های مشابه متمایز می‌کند (دیوید، ۲۰۱۱: ۱۱) و راهنمای خوبی برای مدیران و کارگزاران جهت تشخیص مسیر آینده و هماهنگ کردن فعالیت‌هایشان می‌باشد (فیض، ۱۳۸۰: ۴۵).

مأموریت هر مجموعه منسجم جملات و عباراتی است که اهداف نهایی آن، فلسفه وجودی، ارزشهای حاکم بر سازمان و نحوه پاسخگویی به نیاز ذینفعان را مشخص می‌کند. علاوه بر این موارد، اختلافات درونی را مرتفع ساخته و بستر بحث‌ها و فعالیت‌های سازنده و مؤثر را هموار می‌کند. توافق بر مأموریت، تمام فعالیت‌های مجموعه را همسو می‌سازد و انگیزش و توجه ذینفعان آن را افزایش می‌دهد (برایسون^۲، ۱۳۸۱).

از دیدگاه دیوید بیانیه مأموریت بیانگر چشم‌اندازهای بلندمدت در قالب آنچه که می‌خواهد باشد و کسانی که می‌خواهد به آنها خدماتی را ارائه نماید، است. اجزای یک بیانیه مأموریت شامل مشتریان، محصولات یا خدمات، بازارها، فناوری، عوامل مرتبط با بقاء، رشد و سودآوری، فلسفه (باورها، ارزش‌ها و اولویت‌های اخلاقی)، ویژگی‌های ممتاز، توجه به تصور مردم و توجه به کارکنان می‌باشد (دیوید، ۲۰۱۱: ۵۱). ویلن و هانگر معتقدند که بیانیه مأموریتی که بخوبی تعریف شده باشد، قصد بنیادین و بی‌نظیری را تعریف می‌کند که باعث متمایز شدن یک مجموعه از دیگر مجموعه‌های مشابه می‌شود و قلمرو فعالیت‌های آن را در مورد محصولات عرضه شده و بازارهای هدف مشخص می‌کند. مأموریت ممکن است شامل فلسفه وجودی درباره چگونگی انجام فعالیت‌ها و رفتار با کارکنان باشد. بیانیه مأموریت در واقع نقطه اشتراک انتظارات افراد فعال در یک مجموعه است و تصویری واحد از آن به گروه‌های ذی‌نفعان ارائه می‌دهد (ویلن و هانگر، ۱۳۸۹: ۲۴).

رسالت فلسفه تصمیم‌گیران استراتژیک موسسه را دربردارد؛ تصویر ذهنی‌ای که موسسه دوست دارد از خود پدید آورد را نمایان می‌سازد. خودپنداری موسسه را منعکس می‌کند، حوزه‌های محصول یا خدمت اصلی و نیازهای اولیه مشتریان که موسسه سعی در ارضای آنها خواهد داشت را خاطر نشان می‌کند. به طور خلاصه رسالت، حوزه‌های محصول، بازار و تکنولوژی مورد تأکید موسسه را شرح می‌دهد و این کار را به شیوه‌ای انجام می‌دهد که ارزش‌ها و رجحان‌های تصمیم‌گیران استراتژیک بازتابانیده شود (پیرس و رایبسون^۳، ۱۳۸۵: ۶۹). طبق نظر مک‌جینیس^۴ بیانیه

1. Mision

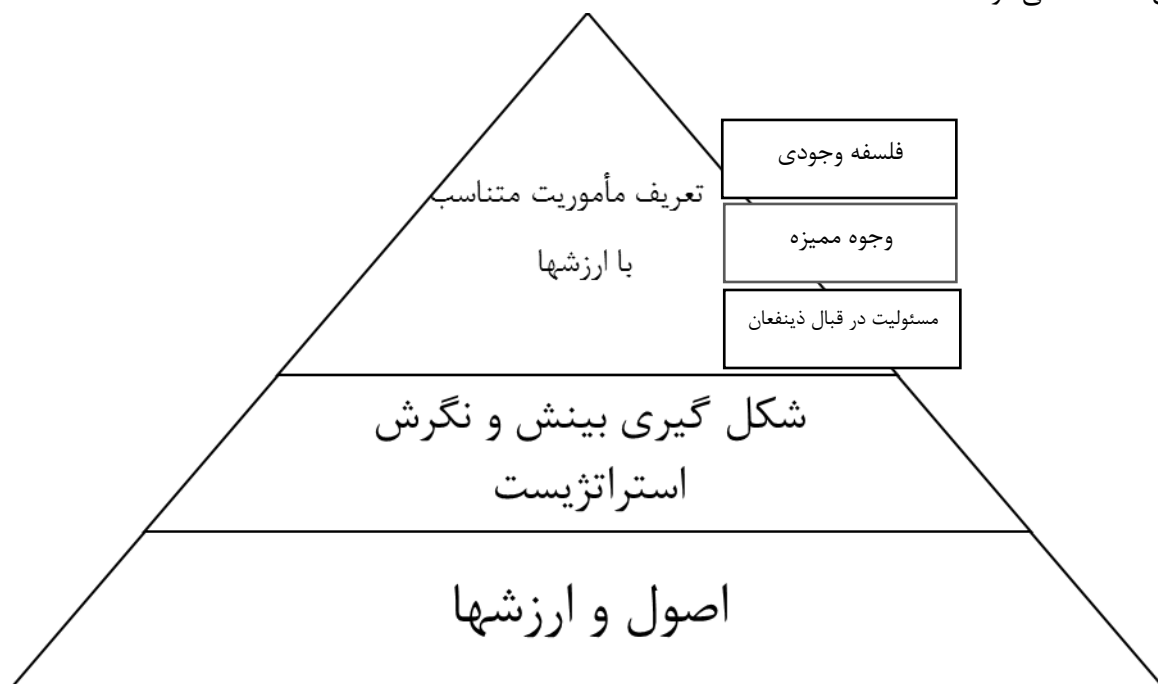
2. Bryson

3. Pearce & Robinson

4. McGinnis

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

مأموریت باید سازمان را تعریف کند و آنچه را که می‌خواهد بشود را تعیین کند، به اندازه‌ای محدود باشد که برخی از سرمایه‌گذاری‌ها را حذف نماید و به اندازه‌ای وسیع باشد که موجب رشد خلاق گردد، موسسه را از سایر موسسه‌ها متمایز کند، چارچوبی را برای فعالیتهای فعلی و آینده ارائه دهد و به اندازه کافی روشن و واضح باشد که همه اعضای موسسه بتوانند آن را درک کنند (مک‌جنیس، ۱۹۸۱). براساس مبانی نظری، ابعاد در نظر گرفته شده در تبیین رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری در پژوهش حاضر شامل فلسفه وجودی، وجوه ممیزه، ذی‌نفعان و نوع مسئولیت نظام در قبال آنها در نظر گرفته شده است و در شکل شماره ۱ مدل مفهومی تحقیق مشاهده می‌شود.

شکل ۱- چارچوب نظری پژوهش

۳- روش تحقیق

در پژوهش حاضر به دلیل اینکه اسناد و مدارک مورد بررسی قرار گرفته‌اند، از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. تحلیل محتوا، از روش‌های عمده بررسی اسنادی است که به وسیله آن می‌توان متون، اسناد و مدارک و در واقع هر نوع سند ثبت و مطالعه ضبط‌شده‌ای را خواه مربوط به گذشته و خواه مربوط به زمان حال، مورد ارزیابی و تحلیل منظم‌تر، دقیق‌تر و از همه مهمتر با درجات بالاتری از پایایی قرار داد (قائدی و گلشنی، ۱۳۹۵: ۵۸). این پژوهش بدنبال بررسی عناصر، ابعاد و ویژگی‌های مأموریت نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خامنه‌ای می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، مجموعه بیانات و پیام‌های منتشر شده مقام معظم رهبری از خرداد ماه ۱۳۶۸ تا آذر ماه ۱۳۹۵ است که بدون نمونه‌گیری بطور کامل مورد بررسی قرار گرفته است. جهت تحلیل داده‌ها گام‌های زیر طی شده است:

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

گام ۱- بررسی فیش‌های مربوط به بیانات مقام معظم رهبری^۱ با استفاده از چهار شاخص فلسفه وجودی، وجوه ممیزه، مسئولیت‌های نظام جمهوری اسلامی و ارزش‌ها و اصول حاکم بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری در تعیین مأموریت نظام جمهوری اسلامی.

گام ۲- جرح و تعدیل متغیرها با توجه به نتایج بدست آمده از فیش‌برداری مرحله اول و انجام فیش‌برداری مرحله دوم جهت تحلیل دیدگاه‌ها بر اساس ادبیات معظم‌له و پرهیز از تحمیل شاخص‌های بیرونی.

گام ۳- بازبینی فیش‌ها و انتخاب آنها جهت استفاده در تجزیه و تحلیل: در این رابطه از ۷۱۸ فیش استخراج شده، ۳۳۱ فیش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت

گام ۴- براساس روش تحلیل محتوا داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت و عوامل استخراج گردید.

۴- تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

بر اساس تحلیل فیش‌های جمع‌آوری شده از بیانات و فرمایشات مقام معظم رهبری الگوی مأموریت نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه ایشان استخراج شده و به صورت شکل شماره ۲ ترسیم شده است. این الگو طبق مباحث پیش گفته شامل فلسفه وجودی، وجه ممیزه، مسئولیت‌ها و ارزش‌ها و اصول حاکم می‌باشد. در ادامه اجزاء و عناصر مدل ارائه شده تشریح می‌شود.

اجزاء و عناصر مأموریت نظام جمهوری اسلامی ایران		
فلسفه وجودی نظام جمهوری اسلامی	وجوه ممیزه نظام جمهوری اسلامی	مسئولیت‌های نظام جمهوری اسلامی
<ul style="list-style-type: none"> - اجرای عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه ثروت - استقلال و آزادی - احیای ارزشهای اسلامی - استکبارستیزی - تأمین خواسته‌های جسمی، روحی، مادی و معنوی آحاد جامعه - گسترش دین و معنویت و مفاهیم اسلامی و ایجاد تمدن اسلامی - تعالی یافتن اخلاق انسانها - رفاه عمومی - انسان‌سازی 	<ul style="list-style-type: none"> - مستضعف‌نوازی و گرایش به طبقات محروم - مبارزه با نظام سلطه و استکبار - اتکای نظام اسلامی به مردم (مردم‌سالاری دینی) - اسلامی بودن و حکومت قرآنی - وحدت دین و سیاست و احیا ابعاد سیاسی و اجتماعی اسلام - تحول معنوی و تبدیل آرزوهای مادی به آرزوهای والای انسانی - وحدت دین و اخلاق (آمیختگی دین و زندگی) - حکومت ولایی - رابطه عاطفی و قلبی میان ملت و مسئولین - حاکمیت مردم - حفظ کرامت انسانی 	<ul style="list-style-type: none"> - نسبت به مردم - نسبت به خدا، اسلام و انقلاب اسلامی - نسبت به مستضعفان - نسبت به سایر ملل

شکل‌گیری بینش و نگرش مقام معظم رهبری در تدوین مأموریت نظام جمهوری اسلامی

ارزش‌ها و اصول حاکم بر تدوین مأموریت نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری												
امر به معروف و نهی از منکر	عدالت طلبی	الگو بودن امیرالمومنین (ع) در حکومت اسلامی	ارتباط و پیوند بین مسئولان و مردم	مبارزه با فساد و سستیزی	ایمان به خدا	معیار قرار دادن اسلام و قرآن در اداره جامعه	وحدت و اخوت اسلامی	احترام به حقوق انسانها	مردم‌سالاری	تعاطف، همدلی، تعاون و همکاری	کسب رضای خداوند	عدم تبعیض طبقاتی و توجه به قشر مستضعف

1. <http://farsi.khamenei.ir>

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

شکل ۲- الگوی مأموریت نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای

۴-۱- تشریح اجزاء و عناصر الگوی رسالت نظام از دیدگاه امام خامنه‌ای

بر اساس شکل ۲ می‌توان بیان نمود که ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام جمهوری اسلامی، از اجزای مأموریت نبوده ولی بر آن تأثیرگذار هستند از این رو این ارزش‌ها بر بینش استراتژیکی مقام معظم رهبری در تبیین مأموریت نظام جمهوری اسلامی ایران تأثیرگذار بوده‌اند و با توجه به چارچوب نظری مأموریت نظام جمهوری اسلامی ایران در سه بخش فلسفه وجودی، وجه ممیزه و مسئولیت‌های نظام تشکیل شده است. در ادامه با ارائه مستندات از فرمایشات معظم‌له اجزاء و عناصر مدل تشریح می‌شوند.

۱-۱-۴) ارزش‌ها و اصول حاکم بر تدوین مأموریت نظام جمهوری اسلامی: همانطور که از قبل بیان شد یکی از عوامل موثر بر تعیین نگرش استراتژیست‌ها در تدوین بیانیه مأموریت ارزش‌ها هستند. ارزش‌های استخراج شده از بیانات مقام معظم رهبری که در ادامه تشریح می‌شوند تماماً مبتنی بر قرآن، اسلام و آموزه‌های مکتب تشیع می‌باشد. امر به معروف و نهی از منکر: ایشان با اشاره به آیه «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَاتِّبَائِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَابْتِغَىٰ» اولین امر به معروف را ذات پروردگار معرفی نمودند و نظام اسلامی را متکی به امر به معروف و نهی از منکر می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۹۴ الف) و معتقدند که همه افراد مسئولیت دارند تا نیکی را گسترش داده و زشتی‌ها و پلیدی‌ها را نهی کنند (خامنه‌ای، ۱۳۹۳).

عدالت‌طلبی: «در منطق جمهوری اسلامی، توسعه و پیشرفت بدون عدالت معنی ندارد» (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ الف). ایشان عدالت را یکی از اصول نظام جمهوری اسلامی بیان نمودند (خامنه‌ای، ۱۳۸۱ الف) و نظام اسلامی را نظام عدل و انصاف (خامنه‌ای، ۱۳۸۳ الف) که مبنایش بر عدالت است معرفی کرده (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ الف) و بیان نمودند که «در جمهوری اسلامی، عدل یک پیام شخصی نیست؛ بلکه یک نظام اجتماعی است و از نظر ایشان عدل معنایش این است که باید جامعه قائم به قسط باشد. «لیقوم الناس بالقسط» قانون، عادلانه؛ اجرا، عادلانه؛ نظارت، عادلانه؛ قضاوت، عادلانه؛ تقسیم، عادلانه. این، خصوصیتی است که برای جمهوری اسلامی ارزش محسوب می‌شود» (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ الف) و از دیدگاه ایشان در نظام اسلامی، عدالت مبنای همه تصمیم‌گیری‌هاست (خامنه‌ای، ۱۳۷۰ الف).

الگو بودن امیرالمومنین (ع) در حکومت اسلامی: «انقلاب اسلامی الگو و نمونه‌ی خود را از امیرالمومنین گرفت و نظام جمهوری اسلامی به وجود آمد» (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ الف). «حکومت امیرالمومنین در زمینه‌ی اقامه‌ی عدل، حمایت از مظلوم، مواجهه‌ی با ظالم و طرفداری از حق در همه‌ی شرایط، الگویی است که باید از آن تبعیت شود» (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ ب). همچنین بیان کرده‌اند که حضرت علی (ع) الگویی برای حاکم اسلامی و حکومت اسلامی و هر فرد مسلمانی است (خامنه‌ای، ۱۳۸۸ الف).

ارتباط و پیوند بین مسئولان و مردم: مقام معظم رهبری نظام اسلامی را نظامی تعریف کرده‌اند که مسئولان، خدمتگزار مردم و برای مردمنده و هر نوع جدایی بین مسئولان و مردم را محکوم کرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۷۸ الف) و از این رو اهمیت دادن به پیوند و ارتباط بین مسئولان و مردم را یکی از مشغله‌های عمده برای جوانان بیان کرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ ج).

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

مبارزه با فساد و ظلم ستیزی: یکی از اصول حاکم بر نظام جمهوری اسلامی مقابله با ظلم بوده که مقام معظم رهبری نیز به این موضوع در بیانات خود اشاره داشته‌اند و مبارزه با فساد و ظلم ستیزی را از اصول نظام جمهوری اسلامی معرفی نموده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۸۱ الف و ۱۳۸۳ الف).

ایمان به خدا: «اساس حکومت اسلامی و شاخص عمده‌ی این حکومت عبارت است از استقرار ایمان، ایمان به خدا، ایمان به تعالیم انبیا و سلوک در صراط مستقیمی که انبیا الهی در مقابل پای مردم قرار دادند» (خامنه‌ای، ۱۳۸۹ الف). ایشان با اشاره به آیه‌ای از قرآن کریم «و ما نعموا منهم آلا ان يؤمنوا بالله العزیز الحمید» (دشمنان، چون آنها را مؤمن یافته بودند - و انسان مؤمن تسلیم زور و استکبار نمی‌شود - به خاطر ایمانشان از آنها انتقام می‌گرفتند) (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ الف)، یکی از نقاط قوت و هویت جمهوری اسلامی را اتکاء به مردم، ایمان به خدا و دین آنها بیان کرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۸۸ الف، ۱۳۸۰ د، ۱۳۷۳ الف).

معیار قرار دادن اسلام و قرآن در اداره جامعه: ایشان با اشاره به آیاتی از قرآن کریم «اطیعوا الله و اطیعوا الرسول»، «ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله» بیان نمودند (خامنه‌ای، ۱۳۸۸ ج) که اساس نظام اسلامی بر پایه اطاعت از خداوند و نظام اسلامی بر محور تفکرات اسلامی بنا شده است (خامنه‌ای، ۱۳۶۸) و براساس مفاهیم و ارزش‌های الهی اداره می‌گردد (خامنه‌ای، ۱۳۷۴ الف). همچنین بنیاستی اصول را پیمال کرد: «و ان تطع اکثر من فی الارض یسلوک عن سبیل الله ان یتبعون آلا الظنّ و ان هم آلا یخرصون»، از این رو به عنوان یک اصل قطعی موضوعی، باید این را مسلّم گرفت که پایبندی به اصول و حفظ خطوط اصلی نظام اسلامی، اصل است (خامنه‌ای، ۱۳۹۰ الف).

وحدت و اخوت اسلامی: یکی از پایه‌های اصلی نظام جمهوری اسلامی اتحاد و همبستگی است (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ الف). «نظام اسلامی، نظام اخوت و برادری و پیوندهای قلبی آحاد ملت است و هر نوع تفرقه‌افکنی محکوم است» (خامنه‌ای، ۱۳۷۸ الف). ایشان رمز پیروزی انقلاب اسلامی را وحدت می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ ب).

احترام به حقوق انسانها: یکی از ارزش‌های نظام اسلامی که مقام معظم رهبری نیز در بیانات خود به آن اشاره نموده‌اند حقوق انسانها بوده است که در نظام اسلامی باید بیشتر از همه جا رعایت شود (خامنه‌ای، ۱۳۷۲، ۱۳۸۳ الف) و دفاع از حقوق ملت و مسلمانان را از اصول و ارزش‌های نظام اسلامی برشمرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۸۱ الف).

مردم سالاری: در دیدگاه ایشان جمهوری اسلامی هویتی غیر از هویت مردم ندارد (خامنه‌ای، ۱۳۸۸ ب) و همچنین ایشان مردمی بودن حکومت را یکی از ارزش‌های جمهوری اسلامی (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ ب) و مردم را یکی از ارکان نظام جمهوری اسلامی برشمرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ب).

تعاطف، همدلی، تعاون و همکاری: وجه غالب زندگی در نظام اسلامی و نظام ولایی، باید تعاطف، همدلی، تعاون و همکاری باشد. در نظام اسلامی، حکومت با محبت، با ایمان، با وحدت و همدلی، همچنین با هم بودن مردم و حکومت، با هم بودن اجزای حکومت و با هم بودن اجزای مردم است (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ ج).

کسب رضای خداوند: از دیدگاه مقام معظم رهبری در نظر گرفتن رضایت خداوند یکی از اصول نظام جمهوری اسلامی بوده و ایشان در فرمایشات خود فرمودند که «حکومت اسلامی، یعنی کارگزارانش برای اسلام و خدا کار می‌کنند، نه برای خود» (خامنه‌ای، ۱۳۶۹ الف).

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی شرف؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه شرف؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

عدم تبعیض طبقاتی و توجه به قشر مستضعف: نظام جمهوری اسلامی بر پایه اصول اسلامی بنا نهاده شده است و اسلام نیز با تبعیض و اختلاف طبقاتی و اشرافیتها مخالف است و توجه به قشر مستضعف و محروم یکی از اصول حاکم بر نظام جمهوری اسلامی است که همه مسئولان نیز باید بدان توجه نمایند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ج).
۴-۱-۲) فلسفه وجودی نظام جمهوری اسلامی: در این بخش اجزاء و عناصر فلسفه وجودی نظام جمهوری اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری تشریح می‌شود:

اجرای عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه ثروت: از دیدگاه مقام معظم رهبری فلسفه‌ی وجودی نظام جمهوری اسلامی این است که بتواند همچنان که اسلام از مسوولان، انسانها و ملتها خواسته است، در میان مردم، عدالت، اخلاق، معنویت و رفاه مادی را به وجود آورد (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ب). نظام اسلامی می‌فرماید: «بالعدل قامت السموات والأرض». اصل، عدالت است. البته، تولید ثروت هست (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ الف). نظام اسلامی اولین کارش اجرای قسط و عدل است (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ ب). عدالت اجتماعی اسلام، فقط در هنگامی قابل ارائه و عرضه کردن است که یک حکومت اسلامی برپا شود (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ ج). ایشان معتقدند برنامه‌ریزی و سیاستگذاری‌ای که عدالت و توزیع عادلانه‌ی ثروت را در جامعه ندیده بگیرد، نمی‌تواند چشم‌انداز مورد نظر نظام جمهوری اسلامی را تأمین کند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ د).

استقلال و آزادی: از دیدگاه حضرت امام خامنه‌ای نظام اسلامی، نظام استقلال ملی است و هر نوع وابستگی‌ای محکوم است (خامنه‌ای، ۱۳۷۸ الف). مقام معظم رهبری استقلال و آزادی را از خصوصیات اصلی انقلاب می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ه). ایشان جمهوری اسلامی را نظامی مردمی، مستقل و مبتنی بر ارزش‌های اصیل و نظام مبتنی بر آزادی فکر و عدالت اجتماعی معرفی کردند (خامنه‌ای، ۱۳۸۴ الف).

احیای ارزشهای اسلامی: حضرت امام خامنه‌ای قیام نظام جمهوری اسلامی را برای احیای ارزشهای اسلام و تجدید بعثت نبی اکرم (ص) می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۷۴ ب) و در این راستا فرمودند، مهمترین کاری که امام بزرگوار ما در سطح دنیای اسلام انجام داد، این بود که ابعاد سیاسی و اجتماعی اسلام را احیاء کردند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ج).
استکبارستیزی: از دیدگاه ایشان یکی از مبانی اصلی جمهوری اسلامی استکبارستیزی است (خامنه‌ای، ۱۳۸۷). شعار حکومت اسلامی از ساعت اول، مقابله با زورگوییها و قلدریها و گردن کلفتیها بود (خامنه‌ای، ۱۳۷۵ الف). ملت ایران در دنیا به این شناخته شده که با ظلم، با سلطه‌گری، با روابط ناسالم سلطه‌گری و سلطه‌پذیری در سیاستهای بین‌المللی، مخالف است (خامنه‌ای، ۱۳۸۳ ب) و انقلاب، علیه حکومت‌های مبتنی بر ناپرهیزگاری و ظلم قیام کرد (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ ج).

تأمین خواسته‌های جسمی، روحی، مادی و معنوی انسان: رهبر انقلاب در فرمایشات خود نقل کردند که نظام اسلامی، نظامی است که اساس آن بر تأمین خواسته‌های جسمی، روحی، مادی و معنوی انسان است (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ د).

گسترش دین و معنویت و مفاهیم اسلامی و ایجاد تمدن اسلامی: یکی از فلسفه‌های وجودی نظام جمهوری اسلامی که رهبر انقلاب در بیانات خود بدان اشاره نموده‌اند گسترش دین و معنویت و مفاهیم اسلامی است (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ ب).

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

تعالی یافتن اخلاق انسانها: مقام معظم رهبری با اشاره به آیه «بعثت لاتمّم مکارم الاخلاق» اساس کارها را اخلاق معرفی کرده‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ ج). فلسفه‌ی نظام جمهوری اسلامی این است که در میان مردم، عدالت، اخلاق، معنویت و رفاه مادی را به وجود آورد (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ و).

رفاه عمومی: ایشان فرمودند یکی از فلسفه‌های نظام جمهوری اسلامی این است که در میان مردم رفاه مادی ایجاد کند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ و). همچنین اشاره کرده‌اند که جامعه‌ای می‌تواند تصویر آرمانی یک ملت زنده، بیدار و باهوش قرار گیرد که در آن، معنویت و عدالت و عزّت و قدرت و ثروت و رفاه باشد (خامنه‌ای، ۱۳۸۱ ب).

انسان‌سازی: از دیدگاه مقام معظم رهبری اساس انقلاب اسلامی بر انسان‌سازی است؛ و انسان‌سازی در مرتبه‌ی اول، تعمیر دل و آباد کردن جان است (خامنه‌ای، ۱۳۷۰ ب). خط صحیح جمهوری اسلامی اداره و هدایت صحیح مردم، به رشد رساندن و به تکامل الهی رساندن مردم است (خامنه‌ای، ۱۳۷۰ ج). «مسأله‌ی اساسی که در انقلاب اسلامی هدف اعلی و والا به حساب می‌آید، عبارت از تزکیه‌ی انسان است. همه چیز مقدمه‌ی تزکیه و طهارت آدمی است. عدالت در جامعه و نیز حکومت اسلامی در میان اجتماعات بشری هم با این‌که هدف بزرگی محسوب می‌شود، ولی خود آن یک مقدمه برای تعالی و رشد انسان است که در تزکیه‌ی آدمی نهفته است. هم زندگی در این عالم - اگر بخواهد به سعادت برسد - محتاج تزکیه است، و هم درجات اخروی و معنوی، متوقف بر تزکیه است. فلاح انسان - یعنی دست یافتن انسان به مقصد اعلی - وابسته‌ی به تزکیه است؛ «قد افلح من تزکّی». و ذکر اسم ربّه فصلی». آن کسی که تزکیه بکند، فلاح و رستگاری را به دست آورده است» (خامنه‌ای، ۱۳۷۰ د).

۴-۱-۳) وجوه ممیزه نظام جمهوری اسلامی: در این بخش عناصر متمایزکننده نظام جمهوری اسلامی از سایر نظام‌های حکومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری تشریح می‌شود:

مستضعف‌نوازی و گرایش به طبقات محروم: مستضعف‌نوازی و گرایش به طبقات محروم جزو مبانی انقلاب اسلامی هستند که به هیچ وجه نباید تغییر کنند (خامنه‌ای، ۱۳۸۷). «جمهوری اسلامی با پیدایش خود، راه نوینی در مقابله با زورگویان طراز اول عالم باز کرد و به ملت‌های مستضعف - مخصوصاً مسلمانان - امیدی تازه بخشیده و رهبری امام راحل عظیم، بارها قلدران زمان را عملاً تحقیر کرده و دروغ شکست‌ناپذیری آنان را باطل ساخته است و بیشترین اهتمام امت اسلام و ملت ستم‌کشیده‌ی را به خود جلب کرده است» (پیام رهبری، ۱۳۶۹).

مبارزه با نظام سلطه و استکبار: یکی دیگر از وجوه ممیزه مورد اشاره معظم‌له استکبارستیزی است، در این رابطه می‌فرماید «تنها جایی که تمام‌قد در مقابل نظام سلطه که مبتنی بر دو رکن سلطه‌گر و سلطه‌پذیر است ایستاده، جمهوری اسلامی است» (خامنه‌ای، ۱۳۸۳ ج). همچنین فرمودند تنها دولتی که امروز در کنار ملت خود با سلطه‌ی اقتصادی و سیاسی و فرهنگی استکبار مقابله و در مقابل آن مقاومت می‌کند، دولت و ملت جمهوری اسلامی ایران است (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ ه).

اتکای نظام اسلامی به مردم (مردم سالاری دینی): «جمهوری اسلامی، انقلاب و نظام کارش مردمی است و مردم از ریزترین کارها مطلع می‌شوند؛ مگر آن چیزهایی که گفتنش مفسده‌ی بار بیاورد» (خامنه‌ای، ۱۳۶۹ ب). در نظام اسلامی - یعنی مردم‌سالاری دینی - مردم انتخاب می‌کنند، تصمیم می‌گیرند و سرنوشت اداره‌ی کشور را به وسیله‌ی منتخبان خودشان در اختیار دارند (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ ه). امروز نظام جمهوری اسلامی یک نظام مردم‌سالار به تمام معناست و در هیچیک از کشورهای اسلامی، مردم‌سالاری به شکل وسیعی که در جمهوری اسلامی هست،

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

وجود ندارد (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ج). اساساً سرّ شکست‌ناپذیری این نظام این است که به مردم متکی است. این چیز مهمی است. اتکای به مردم هم آسان به دست نمی‌آید و همه جا حاصل نمی‌شود. اگر یک سرّ الهی در میان نباشد، توجّه نفوس و دل‌های مردم هم ممکن نیست. خدای متعال به پیغمبر با آن عظمت می‌فرماید: «هو آذی ایدک بنصره و بالمؤمنین» یعنی مؤمنین را در کنار نصرت الهی می‌آورد. هیچ بُعدی هم ندارد که آدم بگوید که این «بالمؤمنین»، تفسیر جزئی از مفهوم «ببصره» هم هست که اصلاً نصر الهی به وسیله‌ی مؤمنین تحقق می‌پذیرد. البته در مواردی هم نصرتهای خارج از مقولات عادی در زمان آن بزرگوار بوده است - مثل ملائکه‌ی مسومین و غیرذلک - لیکن عمده‌اش مؤمنین‌اند (خامنه‌ای، ۱۳۷۴ ج). حکومتی که اسلام معرفی می‌کند، از دمکراسیهای رایج دنیا مردمی‌تر است (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ و).

اسلامی بودن نظام و حاکمیت قرآنی: در رابطه با این وجه ممیزه معظم‌له فرمودند «حرف جدید انقلاب اسلامی حکومت اسلامی بود» (خامنه‌ای، ۱۳۷۸ ب). حکومت اسلامی با اهداف اسلامی، با اهداف قرآنی، با اهداف «و لله العزّة و لرسوله و للمؤمنین»، با این اعتقاد و باوری که هیچگونه فشار و تحمیلی نمی‌تواند آن را متزلزل کند شکل گرفته است (خامنه‌ای، ۱۳۹۰ ب). امتیاز نظام اسلامی در این است که این چارچوب، احکام مقدس الهی و قوانین قرآنی و نور هدایت الهی است که بر دل و عمل و ذهن مردم پرتو افشانی و آنها را هدایت می‌کند (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ ه). در نظام جمهوری اسلامی - که نظام الهی و حکومت قرآنی است - انسانها بهتر از دیگر نظامها می‌توانند طهارت خود را تأمین کنند (خامنه‌ای، ۱۳۷۵ ب). این اولین بار است که حکومتی بر اساس قرآن تشکیل می‌شود و جامعه‌ای به وجود آمده است (خامنه‌ای، ۱۳۷۴ د).

وحدت دین و سیاست و احیا ابعاد سیاسی و اجتماعی اسلام: عدم جدایی دین از سیاست از جمله وجوه ممیزه مورد اشاره مقام معظم رهبری است. در این رابطه می‌فرمایند «از بزرگترین خدمات حرکت عظیم دینی ملت ایران، این بود که افسانه‌ی غلط «جدایی دین از سیاست» را زایل کرد و از بین برد (خامنه‌ای، ۱۳۷۵ ج). دین و دولت به یکدیگر آمیخته است؛ نه مثل دو چیزی که به هم وصل شده باشند. دین و دولت یک چیز است (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ ج) و جمهوری اسلامی شعار خودش را وحدت دین و سیاست قرارداد» (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ ب).

تحول معنوی و تبدیل آرزوهای مادی به آرزوهای والای انسانی: «در نظام اسلامی، آن تحولی که به وجود می‌آید، صرفاً تحول سیاسی نیست. فرق اساسی نظام الهی با نظامهای دیگر، همین است. در نظام الهی، انسانها تحول معنوی پیدا می‌کنند. انسان مادی، انسان معنوی و الهی می‌شود و آرزوهای مادی به آرزوهای والای انسانی و خدایی تبدیل می‌گردد» (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ د).

وحدت دین و اخلاق (آمیختگی دین و زندگی): «حرف جدیدی که نظام جمهوری اسلامی بیان کرد این بود که دین با زندگی یکی است (خامنه‌ای، ۱۳۹۱ الف). در مجموعه نظام جمهوری اسلامی، از دین و اخلاق تهی ماندن، یک علامت صد در صد منفی است. هر کس که دین و اخلاق را بیشتر دارد، به لبّ و حقیقت جمهوری اسلامی نزدیکتر است» (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ د).

حکومت ولایی: حکومت ولایی از دیگر وجوه ممیزه نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری است. ایشان فرمودند «حکومت در اسلام، حکومت ولایی است و ولایت یعنی حکومت، که با این تعبیر لطیف و متناسب با شخصیت و شرافت انسان بیان شده است» (خامنه‌ای، ۱۳۷۶ ه).

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

رابطه عاطفی و قلبی میان ملت و مسئولین: یکی از وجوه تمایز نظام جمهوری اسلامی ایران با دیگر نظام‌ها رابطه عاطفی بین ملت و مسئولین است که رهبر انقلاب در فرمایشات خود بدان اشاره نموده‌اند که «در دنیا هیچ کشوری را سراغ ندارم که در آن علقه‌ی عاطفی و رابطه‌ی قلبی میان ملت و مسئولین، مانند ایران باشد» (خامنه‌ای، ۱۳۷۳ ب).

حاکمیت مردم: مردمی بودن نظام از دیگر وجوه ممیزه نظام است ایشان فرمودند «دوران جمهوری اسلامی، دوران حاکمیت آن کسانی است که از مردمند، با مردمند، منتخب مردمند، در کنار مردمند، رفتارشان شبیه رفتار مردم است (خامنه‌ای، ۱۳۸۸ د). انقلاب صفحه را برگرداند و مردم صاحب کشور، صاحب اختیار کشور و تصمیم‌گیر در مسائل کشور شدند» (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ د).

حفظ کرامت انسانی: رکن دیگر انقلاب اسلامی، توجه به کرامت انسان است. جامعه‌ای که در یک مجموعه جغرافیایی و سیاسی زندگی می‌کند، کرامتش اقتضا می‌کند که آزاد و مستقل باشد و استعداد او شکوفا شود، بر سرنوشت خود مسلط باشد، مورد تحقیر و اهانت قرار نگیرد و شخصیت ذاتی او بروز کند. این چیزی بود که در طول دوران حکومت‌های استبدادی و سپس حکومت وابسته پهلوی نادیده گرفته شده بود. حکومت‌های استبدادی گاهی خدمات بزرگی هم از قبیل فتوحات و عمران و آبادی به ملت کرده‌اند، اما بزرگترین ارزش انسانی هر انسان را که عبارت است از آزادی، اختیار، استقلال و در اختیار داشتن سرنوشت خویش، از ملت ایران گرفته بودند (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ز). بحث کرامت انسانی در نظام جمهوری اسلامی در همه‌ی ابعاد آن و در همه‌ی مراتب و طبقات آن مورد نظر است (خامنه‌ای، ۱۳۸۳ د).

۴-۱-۴) مسئولیت‌های نظام جمهوری اسلامی: مسئولیت‌های نظام جمهوری اسلامی ایران یکی دیگر از ابعاد منشور رسالت نظام می‌باشد. از دیدگاه مقام معظم رهبری مسئولان نظام مسئولیت‌هایی را نسبت به خدا، مردم، اسلام و قشر مستضعف جامعه دارند که این مسئولیت‌ها در ادامه تشریح می‌گردد:

مسئولیت نظام در قبال مردم: در اسلام و نظام جمهوری اسلامی، فلسفه‌ی مسوولیت پیدا کردن مسوولان در کشور این است که برای مردم کار کنند (خامنه‌ای، ۱۳۸۰ و). مسوولان باید نیازهای مردم را بفهمند، درک کنند و تامین کنند (خامنه‌ای، ۱۳۷۹ الف). رهبر انقلاب وظیفه اصلی مسئولان را حفظ نظام الهی و اداره کشور، اداره مردم و رسیدگی به مشکلات مردم می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۷۷ ه). نظام اسلامی نمی‌تواند نسبت به فرهنگ و اخلاق مردم، نسبت به رنج‌های معنوی، جسمانی و گمراهی‌های فکر و دل مردم بی‌تفاوت باشد (خامنه‌ای، ۱۳۸۱ ج). نفس خدمتگزاری برای آحاد مردم، یک نعمت الهی است (خامنه‌ای، ۱۳۹۱ ب). در دوران جمهوری اسلامی، مسئولان کشور تنها وظیفه‌ی خودشان را خدمت به مردم می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۸۵ ه). حفظ امنیت کشور، حفظ امنیت مرزها، حفظ امنیت عمومی زندگی مردم، چیزهایی است که به‌عهده‌ی مسئولان است (خامنه‌ای، ۱۳۹۴ ب).

مسئولیت نظام در قبال انقلاب اسلامی و اسلام: مقام معظم رهبری وظیفه همه ملت ایران را حفظ انقلاب و حفظ نظام اسلامی می‌دانند (خامنه‌ای، ۱۳۹۵؛ ۱۳۹۴ الف). چالش اصلی همه‌ی تحولات بزرگ اجتماعی - از جمله انقلابها - صیانت از جهت‌گیری‌های اصلی انقلاب است (خامنه‌ای، ۱۳۸۹ ب). یکی از مسائل اصلی، حفظ هویت جمهوری اسلامی و هویت اسلامی کشور است (خامنه‌ای، ۱۳۸۲ ح). ملت و بخصوص مسئولین نظام جمهوری

ششمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

اسلامی، وظیفه دارند با حرکت عاقلانه، خردمندانه و حکیمانه، مانع شوند که دستاوردهای مردم ایران، از بین برود (خامنه‌ای، ۱۳۷۵ د).

مسئولیت نظام در قبال مستضعفان و مظلومان: یکی از وظایف اصلی نظام حمایت از مظلومان است، اسلام فرموده است که «كُنْ لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا» و ظالم هر کسی بود باید با او مقابله کرد و جلوی ظلم او را گرفت؛ مظلوم هرکسی هست باید از او حمایت کرد (خامنه‌ای، ۱۳۹۴ ج). مسئولان کشور در رده‌های مختلف موظفند عدالت را رعایت کنند و طبقات محروم را همواره مورد توجه قرار دهند (خامنه‌ای، ۱۳۸۴ ب).

مسئولیت نظام نسبت به سایر ملل: ملت ایران در برابر ملت‌هایی که از تجربه‌های نظام جمهوری اسلامی ایران استفاده می‌کنند و کار نظام جمهوری اسلامی را مورد مطالعه قرار می‌دهند، مسئول است (خامنه‌ای، ۱۳۹۲ ب). وقتی نظام اسلامی پایبندی خود را به اسلام و آرمان‌های اسلامی، با عقلانیت، با پیشرفت علمی، با حضور در میدان‌های مختلف دانش و مسائل اجتماعی و مسائل سیاسی همراه کند برای دیگر ملت‌ها الگو می‌شود، از تجربه‌ی ملت بهره‌برداری و استفاده می‌کنند (خامنه‌ای، ۱۳۹۰ ج). جامعه‌ی اسلامی، با عدل و قسط است که قوام پیدا می‌کند و می‌تواند به عنوان شاهد و مبشر و هدایتگر و الگو و نمونه، برای ملت‌های عالم مطرح شود (خامنه‌ای، ۱۳۷۱).

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش سعی شده است با بررسی بیانات مقام معظم رهبری الگوی مأموریت نظام جمهوری اسلامی تدوین گردد. چارچوب نظری پژوهش بیان می‌کند که ارزش‌ها و اصول حاکم بر اندیشه‌های استراتژیک مقام معظم رهبری که تماماً نشأت گرفته از دین مبین اسلام و مکتب تشیع است، نگرش‌های ایشان را شکل داده و اجزاء و عناصر مأموریت نظام مبتنی بر این نگرش‌ها توسط معظم‌له تبیین شده‌اند. بر این اساس اجزا و مولفه‌های مأموریت نظام شامل سه بخش فلسفه وجودی نظام، وجوه تمایز نظام جمهوری اسلامی با سایر نظام‌های حکومتی و مسئولیت‌های نظام در قبال ذی‌نفعان می‌باشد.

با مرور منشور رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری مشخص می‌شود که معظم‌له با دیدگاه جامع و آینده‌نگر و مبتنی بر آموزه‌های دین مبین اسلام و همچنین اشراف بر مبانی شکل‌گیری انقلاب و نظام جمهوری اسلامی و نیز اندیشه‌های امام راحل «ره»، طی حدود ۲۷ سال حضور در مسند رهبری نظام، به نحوی مطلوب و شایسته، رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران را ترسیم و تبیین کرده‌اند. با مقایسه الگوی ارائه شده در این مقاله با الگوی رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران مستخرج از اندیشه‌های حضرت امام خمینی «ره» که توسط نگارنده (فیض، ۱۳۸۸) ارائه شده است، مشاهده می‌شود که مولفه‌های تشکیل‌دهنده رسالت نظام جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه رهبر فقید نظام حضرت امام خمینی «ره» و رهبر حاضر حضرت امام خامنه‌ای تا حد بسیار زیادی شباهت داشته و از این جهت می‌توان به اعتبار این الگو صحت گذاشت. به هر حال برای درک و فهم اجزاء و عناصر رسالت نظام جمهوری اسلامی می‌توان از منابع مختلفی بهره گرفت ولی بدون تردید اندیشه‌های استراتژیک حضرت امام «ره» و مقام معظم رهبری، از جمله منابعی است که نمی‌توان آنها را در این مسیر نادیده انگاشت. از این رو الگوی ارائه شده در مقاله حاضر می‌تواند آغازی باشد برای انجام مطالعات گسترده‌تر و عمیق‌تر در ارتباط با مبانی شکل‌گیری و مدیریت راهبردی نظام جمهوری اسلامی.

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

فهرست مراجع

- الوانی، سید مهدی. (۱۳۸۷). مدیریت عمومی. تهران: نشر نی.
- ایمان، محمدتقی و نوشادی، محمدرضا. (۱۳۹۰). تحلیل محتوای کیفی. پژوهش. ۳ (۲): ۱۵-۴۴.
- برایسون، جان. ام. (۱۳۸۱). برنامه‌ریزی استراتژیک برای سازمانهای دولتی و غیرانتفاعی. مترجم عباس منوریان، تهران: انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- پیرس، جان و رایبسون، ریچارد. (۱۳۸۵). برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژیک. ترجمه سهراب خلیلی شورینی. تهران: یادواره کتاب.
- جعفری، سید اصغر. (۱۳۹۵). عوامل موثر در حفظ و توسعه ارزش‌ها مبتنی بر دیدگاه مقام معظم رهبری. فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشنامه انقلاب اسلامی، ۱۸: ۷۷-۹۷.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵). بیانات در دیدار بسیجیان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34995>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴ الف). بیانات در حرم مطهر رضوی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29236>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴ ب). بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29472>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴ ج). بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29736>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۳). بیانات در دیدار اعضای مجمع عالی بسیج مستضعفین، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=28344>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۲ الف). بیانات در دیدار مردم قم، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=24940>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۲ ب). بیانات در حرم مطهر رضوی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22233>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۱ الف). بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=20729>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۱ ب). بیانات در دیدار نخبگان و مسئولان استان خراسان شمالی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21320>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰ الف). بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=17226>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰ ب). بیانات در جمع مردم و کارکنان صنعت نفت عسلویه، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=11834>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰ ج). بیانات در اجتماع مردم پاره، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=17608>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۹ الف). بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=9054>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۹ ب). خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران در حرم امام خمینی (ره)، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=9524>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸ الف). بیانات در دیدار مردم به مناسبت عید غدیر، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8485>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸ ب). بیانات در دیدار مردم مازندران در سالگرد حماسه ۶ بهمن، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8678>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸ ج). بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8988>

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پاپی پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸ د). بیانات در دانشکده علوم دریایی نوشهر، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8162>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷). بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان با رهبر انقلاب، <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=3703>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵ الف). بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3332>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵ ب). بیانات در دیدار دانشگاهیان سمنان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3362>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵ ج). بیانات در دیدار کارگزاران نظام و سفرای کشورهای اسلامی در سالروز عید مبعث، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3348>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵ د). بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در آستانه انتخابات مجلس خبرگان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3371>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵ ه). بیانات در دیدار مردم دامغان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3364>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۴ الف). بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان استان کرمان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3290>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۴ ب). بیانات در دیدار مردم شهرستان رفسنجان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3288>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۳ الف). بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3258>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۳ ب). بیانات در مراسم مشترک دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3254>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۳ ج). بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3250>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۳ د). دیدار اساتید و دانشجویان بسیجی با رهبر انقلاب، <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=1176>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ الف). بیانات در دیدار بسیجیان و سپاهیان لشکر ۲۵ کربلا، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3195>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ ب). بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان قزوین، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=5703>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ ج). بیانات در سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره)، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3180>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ د). بیانات در دیدار کارگزاران نظام، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3186>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ ه). بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3223>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ و). بیانات در دیدار مردم قزوین، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3208>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ ز). بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان زنجان، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3199>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۲ ح). بیانات در دیدار کارگزاران نظام، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3196>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۱ الف). بیانات در سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره)، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3126>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۱ ب). بیانات در دیدار جمعی از پاسداران، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3147>

ششمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پاپی پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۱ ج). بیانات در دیدار جوانان و دانشجویان سیستان و بلوچستان،
<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8798>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ الف). بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3059)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ ب). بیانات در خطبه‌های نماز جمعه ۲۱ رمضان،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3096)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ ج). بیانات در دیدار جوانان استان اصفهان،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3092)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ د). بیانات در دیدار بسیجیان و پرسنل سپاه پاسداران استان گیلان،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=24622)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ ه). بیانات در مراسم تنفیذ ریاست جمهوری سال ۸۰،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3076)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰ و). بیانات در مراسم سالگرد رحلت امام خمینی(ره)،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3068)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ الف). بیانات در دیدار پاسداران، جانبازان، دانشجویان و دانش‌آموزان،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3033)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ ب). بیانات در دیدار با جوانان در مصلائی بزرگ تهران،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3003)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ ج). بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3051)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ د). بیانات در دیدار جمعی از جوانان استان اردبیل،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3018)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ ه). بیانات در اجتماع بزرگ مردم اراک،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3036)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹ و). بیانات در اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حضرت رضا(ع)،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3001)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۸ الف). بیانات در دیدار جمعی از بسیجیان،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2965)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۸ ب). بیانات در دیدار اعضای هیأت علمی کنگره امام خمینی (ره)،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2988)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷ الف). بیانات در جلسه پرسش و پاسخ دانشگاه تربیت مدرس،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2901)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷ ب). بیانات در جلسه پرسش و پاسخ با جوانان در دومین روز از دهه فجر (روز انقلاب اسلامی و جوانان)،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2927)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷ ج). بیانات در دیدار جمعی از روحانیون،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2883)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷ د). بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2913)
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۷ ه). بیانات در دیدار جمعی از روحانیون،
[http://farsi.khamenei.ir/speech-](http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2921)

ششمین کنگره‌س الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پاپی پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

- <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=789> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶ الف). بیانات در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2844> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶ ب). بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2830> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶ ج). بیانات در دیدار زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2832> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶ د). بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2834> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶ ه). بیانات در دیدار کارگزاران نظام.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=9828> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵ الف). بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2826> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵ ب). بیانات در خطبه‌های نماز عید فطر.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2800> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵ ج). بیانات در دیدار کارگزاران نظام.
- farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2804 - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵ د). بیانات در اجتماع زائران مرقد امام خمینی(ره).
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2772> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۴ الف). بیانات در دیدار جمعی از دانش‌آموزان و دانشجویان.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2778> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۴ ب). بیانات در دیدار کارگزاران نظام.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2782> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۴ ج). بیانات در دیدار اعضای هیأت‌های نظارت شورای نگهبان.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2763> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۴ د). بیانات در آغاز درس خارج فقه.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2709> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۳ الف). بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و پرسنل ارتش.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2717> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۳ ب). بیانات در سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره).
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2671> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۲). بیانات در خطبه‌های نماز جمعه.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2625> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۱). بیانات در دیدار کارگزاران نظام.
- <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=2459> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰ الف). پیام به مناسبت دومین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره).
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2555> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰ ب). بیانات در دیدار مردم قم.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2512> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰ ج). بیانات در دیدار روحانیون دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در امور اهل سنت.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2505> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰ د). بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم.
- <http://farsi.khamenei.ir/news-content?id=458> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۹ الف). بیانات در دیدار کارگزاران نظام.
- <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2379> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۹ ب). بیانات در دیدار با پاسداران حفاظت بیت رهبری.
- <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=2316> - خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۹). پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره).

ششمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ تعمیق و تکمیل الگوی پایه پیشرفت؛ سیزدهم و چهاردهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۸). بیانات در دیدار مجمع نمایندگان طلاب، <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2228>

خلیلی شورینی، سهراب و سلیمیان، حسین. (۱۳۹۳). استراتژی چیست؟ (مجموعه مقالات). تهران: اندیشه‌های گوهریار. عربشاهی، معصومه. (۱۳۸۷). مدیریت استراتژیک و ضرورت و موانع بکارگیری آن در سازمانها، فصلنامه هنر مدیریت، ۴: ۲-۵. علی‌احمدی، علیرضا؛ فتح‌ا...، مهدی و تاج‌الدین، ایرج (۱۳۸۲). نگرشی جامع بر مدیریت استراتژیک. تهران: انتشارات تولید دانش.

فیض، داود (۱۳۸۹). مدیریت استراتژیک کلید موفقیت در بازارهای رقابتی. سمنان: انتشارات دانشگاه سمنان. فیض، داود. (۱۳۸۸). بررسی و تبیین الگوی رسالت جمهوری اسلامی ایران در اندیشه‌های استراتژیک حضرت امام خمینی (س). پژوهشنامه متین، ۴۶: ۱۰۳-۱۲۶.

فیض، داوود. (۱۳۸۰). بررسی اندیشه‌های استراتژیک و طراحی و تبیین الگوی جامع مدیریت استراتژیک حضرت امام خمینی، پروژه تحقیقاتی، معاونت تحقیقات مدیریت اسلامی مرکز آموزش مدیریت دولتی استان قم. قائدی، محمدرضا و گلشنی، علیرضا. (۱۳۹۵). روش تحلیل محتوا، از کمی‌گرایی تا کیفی‌گرایی. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۷ (۲۳): ۵۷-۸۲.

معینی‌پور، مسعود و لکزایی، رضا. (۱۳۹۱). ارکان امت واحده و تمدن اسلامی از منظر امام‌خمینی و مقام معظم رهبری. فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، ۲۸: ۵۱-۷۶.

مهاجرنیا، محسن و کریمی خضرا، محمد. (۱۳۹۱). خاستگاه و مشروعیت نظام سیاسی صالح در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای. فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات انقلاب اسلامی، ۳۱: ۷-۲۴.

ویلن، توماس ال. و هانگر، جی. دیوید. (۱۳۸۹). مدیریت استراتژیک و سیاست کسب‌وکار. ترجمه سید محمد اعرابی و هاشم آقازاده. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

David, F. R. (2011). Strategic management. New Jersey: Prentice Hall.

Hussey, D. (1998). Strategic management (from theory to implementation). Britain: Planta Tree.

McGinnis, V. (1981). The mission statement: a key step in strategic planning, Business, 31 (6): 39-43.